

Nr 98

Av herrar Björk i Göteborg och Johansson i Trollhättan, *angående ärekränkning av främmande makts statsöverhuvud m. fl.*

(Lika lydande med motion nr 62 i Första kammaren)

I proposition nr 133 vid 1964 års riksdag föreslog justitieministern ett stadgande i tryckfrihetsförordningen, avseende ärekränkning mot främmande makts statsöverhuvud eller ledamot av dess regering eller dess representant här i riket. Med hänsyn till de stora olikheter i fråga om statsskick, som råder i skilda länder, fann departementschefen att stadgandet borde avse icke blott främmande makts statsöverhuvud och representant här i riket utan även ledamot av dess regering. Motsvarande ändring borde enligt justitieministern vid lämpligt tillfälle vidtagas i brottsbalken.

Konstitutionsutskottet hävdade i sitt utlåtande att det inte kunde anses riktigt att genomgående göra skillnad mellan å ena sidan statsöverhuvud och regeringsmedlem och å andra sidan andra personer med en central politisk position i sitt land. Att i lagtext på ett särskiljande sätt beskriva sådana personer mötte dock betydande svårigheter. Härtill komme att vissa nackdelar kunde vara förenade med möjlighet att med straff ingripa mot sådana kränkningar som här avsågs. Enligt utskottets mening kunde de betänkligheter, som vid brottsbalkens tillkomst återopades som skäl mot att beteckna angrepp mot främmande makt eller dess regering som brott, icke lämnas utan beaktande. Utskottet förordade att tryckfrihetsförordningen icke skulle innehålla något stadgande som avsåg att skydda statsöverhuvud eller regeringsmedlem i främmande makt mot smädligt eller kränkande angrepp; de allmänna bestämmelserna om ärekränkning torde lämna tillräckligt skydd. Även det särskilda skyddet för främmande staters representanter här i riket mot angrepp i tryckta skrifter ansågs överflödigt. Riksdagen följde konstitutionsutskottet.

Mot bakgrund av riksdagens ställningstagande 1964 framstår det som föga konsekvent att brottsbalken alltjämt innefattar bestämmelse om särskilt skydd mot ärekränkning av främmande makts statsöverhuvud eller representant här i riket. Här avses brottsbalkens kapitel 19 § 11, som på denna punkt har följande lydelse:

Om gärning som avses i 3—5 kapiteln innebär, att någon genom för-

gripande å främmande makts statsöverhuvud eller representant här i riket kränker den främmande makten, må dömas till fängelse i högst två år, om å brottet eljest kan följa fängelse i högst sex månader, och i högst fyra år, om å brottet eljest kan följa fängelse i mer än sex månader men högst två år.

Stadgandets hänvisning till brottsbalkens kapitel 5, som behandlar ärekränkingsbrott, innebär sålunda att ärekränkning av främmande makts statsöverhuvud eller representant här i riket föranleder betydande straffskärpning jämfört med ärekränkning av annan person. Konstitutionsutskottets betänkligheter mot särbestämmelser av denna art synes vara giltiga även i detta fall. De allmänna bestämmelserna om ärekränkning torde också här lämna tillräckligt skydd. Stadgandets användbarhet synes f. ö. vara oklar, då det under senare tid förekommit häftiga angrepp i andra former än tryckt skrift, riktade mot främmande makts statsöverhuvud, utan att stadgandet tillämpats.

Med hänvisning till vad som ovan anförts föreslår vi,

att brottsbalkens kapitel 19 § 11 måtte underkastas omarbetning i syfte att bringas i närmare överensstämmelse med 1964 års riksdags principuttalande vid behandlingen av föreslagen ändring i tryckfrihetsförordningen.

Stockholm den 19 januari 1966

Kaj Björk

Hilding Johansson

Nr 99

Av herr **Källstad**, *angående vigselrätten för pastorer i fria kristna trossamfund.*

(Lika lydande med motion nr 63 i Första kammaren)

Stockholm den 19 januari 1966

Thorvald Källstad